

I. UVOD I METODOLOGIJA RADA

1. PREDMET I CILJ RADA

Prilikom odabiranja naučnog područja u okviru koga treba pisati magistarski rad i odrediti temu vodilo se računa da "tema treba da bude što savremenija , tj. da se odnosi na neki problem od interesa i od koristi za savremenu teoriju i praksu izvjesne naučne discipline , grane , oblasti . Najidealnije je pri tome , svakako , ako ona ulazi u niz i sistem takozvanih *gorućih* pitanja neke naučne discipline , ako je organski povezana sa *gorućim* potrebama društvene zajednice u određenom trenutku i u određenoj zemlji."¹

Za zemlje u tranziciji kao što je Bosna i Hercegovina i Republika Srpska kao entitet , od velikog je značaja da se stvori što povoljnija privredna , a samim tim i investiciona klima . Ona se ne stvara jednostavno sama od sebe . Povoljnu privrednu klimu čini niz pravnih , ekonomskih, socijalnih i drugih faktora.

Pravnu sigurnost treba da obezbjedi pravo i pravni poredak koji su garanti sigurnosti , jer "da nema prava , pravnog poretka, odnosno pravnog reda , svijet bi bio izgubljen u haosu , sve bi bilo nesigurno , sve bi bilo svačije i ničije."²

Stečaj i likvidacija , kao načini da se iz igre izbace neefikasni , nekompetentni i posustali privredni subjekti sa jedne strane , te da se uvede sigurnost na tržištu , sa druge strane , svakako predstavljaju jedan od značajnih mehanizama u stvaranju povoljnog privrednog ambijenta .

Interes za oblast stečajnog prava , na ovakav način definisan , bio je polazna osnova za odabir naučnog područja i izbor teme- ***Ekonomsko – pravni aspekti stečaja i likvidacije.***

Ovako utvrđen predmet istraživanja podrazumjeva obradu stečajnog prava prvenstveno u RS i FBiH , sa težištem na teoriju i praksu stečajnog prava u svijetlu promjena u ovoj oblasti nastalih donošenjem novih Zakona o stečaju i Zakona o likvidaciji u RS i FBiH .

¹ Dr. Midhat Šamić: Kako nastaje naučno djelo , Sarajevo 1972. godina , str. 12

² Akademik prof.dr. Rajko Kuzmanović : Ustav i njegova supermacija u pravnom poretku,Pravna riječ br.10, Banja Luka 2007.str.1

Kako najveći privredni sistemi , tako ni njihovi privredni subjekti nisu pošteđeni ekonomskih gubitaka ni stečaja , to je razvoj efikasnog i uspješnog stečajnog prava stalno prisutan izazov . Ovo pogotovu u zemljama koje se nalaze u tranziciji kakvo je i naše društvo.

Naime , potrebno je razviti efikasan sistem stečajnog prava koje može da se suoči sa sve većim brojem privrednih subjekata koji su postali neefikasni , nekonkurentni i neprofitabilni.

Osim toga postoji potreba da se rasvijetle i stečaju daju i druge funkcije osim one da služi kao instrument naplate potraživanja od dužnika koji su postali nesposobni da izvršavaju svoje obaveze .

Stečaj , u svijetlu novog zakonodavstva usvojenog kod nas , počinje da vrši i socijalnu funkciju na način da se očuvaju postojeća radna mjesta kroz reorganizaciju u okviru stečajnog postupka.

Obrada teme vršiće se na način da se utvrđivanjem prethodnog razvoja i analizom postojećeg stanja današnje primjene stečajnog prava predvidi dalji razvoj i primjena stečajnog prava u našem društvu .

Pored ovoga cilj istraživanja je da se ukaže na pozitivno-pravne propise u ovoj oblasti , prihvatiti ili odbaciti hipotezu , analizirati stečajno pravo u RS i BiH i analizirati ekonomski pravne aspekte stečaja i likvidacije .

Promjene koje donosi novo vrijeme mora da prati i nova regulativa koja treba da obuhvati sve aspekte i posljedice ovih promijena.

2. UTVRĐIVANJE HIPOTEZE

Kako je utvrđen predmet i cilj istraživanja , utvrđena je i hipoteza koja je sljed misaonih radnji u projektu istraživanja ekonomskih i pravnih aspekata stečaja i likvidacije .

Hipoteza se definiše kao misaona pretpostavka u obliku pojmova i stavova o mogućim činjenicama budućeg saznanja o još neotkrivenim svojstvima , odnosima , uslovima nastanka promijena ili razvoja .³

Hipoteza je ideja za koju smo uvjereni da vodi rješenju problema istraživanja . Kao određena pretpostavka neprovjeren je sud za koji pretpostavljamo da je istinit.

³ Dr. Milorad Zakić : Metodologija naučnoistraživačkog rada , Banja Luka 2004. godina , str. 54

Osnovna hipoteza je bila da su stečaj i likvidacija, kroz sagledavanje ekonomskih i pravnih aspekata u tranzicijskim zemljama odnosno njihovim privrednim sistemima, veoma efikasni instrumenti ozdravljenja posustalog privrednog subjekta (kroz reorganizaciju stečajnog dužnika), ili privrede uopšte (eliminacijom iz privrednog života jedne zemlje privrednog subjekta koji ne može da izvršava svoje obaveze), uz neophodnost jačanja kapaciteta društva koji su potrebni u ovim postupcima, a koji svojim djelovanjem daju efikasnost stečaja i likvidacije.

3. METODE RADA U ISTRAŽIVANJU

Predmet rada i cilj istraživanja su zahtijevali korištenje više različitih metoda.

Teoretičari obično razlikuju tri osnovne-standardne naučno istraživačke metode: normativnu, eksperimentalnu i istorijsku. Svaka od njih je karakteristična za razne grupe nauka.⁴

Prilikom izrade rada koristili smo istorijsko-pravnu, uporedno-pravnu, statističku i deskriptivnu metodu.

4. IZVORI SAZNAJNA

Prilikom izrade ovog rada korišteni su brojni izvori koji se nalaze u raznim arhivama, ustanovama i dokumentaciji sudova.

Posebno je korištena naučna i stručna literatura, naučne knjige, komentari zakona, časopisi, razni izvještaji i druge publikacije.

Takođe su korišteni raznovrsni normativni propisi ka što su Ustav, Zakoni, pravilnici, statuti i dr.

5. PODRUČJE (POLIGON) ISTRAŽIVANJA

Područje istraživanja je oblast stečajnog zakonodavstva sa namjerom da se objedini teorijsko i praktično znanje kroz rasvjetljavanje ekonomskih i pravnih aspekata stečaja i likvidacije.

⁴ Dr. Mihael Šamić: Kako nastaje naučno dijelo, Sarajevo 1972. god., str. 12

globalizacije i internacionalizacije poslovanja i finansijskih tokova ,
stečajna i stečajnog zakonodavstva dobija sve više na značaju .

Stečaj i stečajna regulativa polako zauzimaju svoje mjesto kao potpuno ravnopravni ostalim dijelovima privrednog prava .Razlog ovome su značajno izmjenjeni ekonomski uslovi poslovanja .

Mnogi privredni subjekti nisu u mogućnosti da servisiraju svoje dugove iz mnogobrojnih razloga od kojih ističemo samo neke : energetske krize, finansijski lomovi na pojedinim tržištima , otvaranje jednih i zatvaranje drugih ekonomskih područja , pad tražnje , porast troškova poslovanja i dr.

Na ovaj način stečajna regulativa je postala značajan regulator privrednih kretanja. Bojazan od stečaja i likvidacije nameće odgovorno ponašanje privrednih subjekata prema svojim obavezama (dugovima).

Posebno će se pokušati rasvijetliti i druge funkcije stečaja kao što je socijalna funkcija izražena kroz postupak reorganizacije stečajnog dužnika , kako bi se sačuvala postojeća radna mjesta .

U zemljama u tranziciji gdje se ubrzano ušlo u reformu privrednog sistema i provođenje postupka privatizacije preduzeća , značajan broj privrednih subjekata nije se mogao prilagoditi novim uslovima poslovanja i oštroj , često neloyalnoj, tržišnoj utakmici .

U vremenu kreditne ekspanzije, privredni subjekti su se veoma brzo zaduživali što je vidljivo iz bilansa stanja. Nisu sa potrebnom pažnjom uzimane u obzir posledice ovih pojava koje su dovodile do stečaja, pa samim tim nisu uzimane u obzir posledice koje stečaj ima na socijalne prilike u društvu , koje nisu zanemarljive.

Funkcije stečaja uglavnom su se svodile na čišćenje tržišta od nekonkurentnih i neprofitabilnih subjekata čije mjesto bi preuzimali novi ili postojeći privredni subjekti .

Na ovaj način je obezvrijeđeno i gotovo u nepovrat izgubljeno značajno društveno bogatstvo koje su stvarale predhodne generacije.

Direktna posledica ovog je gubitak velikog broja postojećih radnih mjesta . U ovim uslovima potrebno je jačati svijest o tome da stečaj ima i druge funkcije osim one da služi kao instrument naplate , a to je socijalna funkcija kroz zadržavanje postojećih radnih mjesta (reorganizacija kroz stečaj).

Takođe će se ukazati na potrebu neophodnog jačanja kapaciteta društva koji svojim djelovanjem u stečajnom postupku treba da unesu posve drugačiji pristup i na taj način doprinesu efikasnosti stečaja .

Naime, država se u zemljama u tranziciji, kakva je i naša, u najvećem broju slučajeva pojavljuje kao najveći povjerilac, pa je potrebno povećati stepen

odgovornosti države, odnosno njenih predstavnika koji učestvuju u rješavanju ovih pitanja u postupcima stečaja. Ovo će se postići davanjem većeg značaja ovim pitanjima kroz ubrzano jačanje kapaciteta društva .